

Силабус курсу

Фінансовий моніторинг протиправних доходів

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 26 “Цивільна безпека”

спеціальність – 262 “Правоохоронна діяльність”

освітньо-професійна програма – «Економічна безпека та фінансові розслідування»

Рік навчання: 3, Семестр: V

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.е.н., доцент кафедри

Карпетян Ольга Михайлівна

Контактна інформація

art_lina03@yahoo.com +380673072757

Опис дисципліни

Процес легалізації злочинних доходів є загрозою для економічного розвитку територій та країн, які відмовляються від жорсткого контролю за цим видом міжнародної злочинної діяльності. Неконтрольований приплив та відплив великого обсягу злочинних грошей потенційно може зруйнувати національну економіку країни, що їх приймає. Надлишкові потоки готівкових коштів, що потрапляють в обіг, спотворюють попит на готівку, відсоткові ставки і, таким чином, призводять до інфляції.

Фінансовий моніторинг є важливою і дієвою формою державного фінансового контролю з метою запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму. Система державного фінансового моніторингу, з одного боку, має відповідати міжнародним вимогам, а з іншого – максимально враховувати наявну фінансову систему, соціально-економічні і культурні особливості, правові та правоохоронні традиції держави.

Злочинні організації продовжують контролювати левову частку тіньового капіталу, протиправну діяльність, пов'язану з розкраданням бюджетних коштів, легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, організацією наркобізнесу, нелегальною міграцією тощо. На початку XXI століття транснаціональна злочинність набуває принципово нових рис, сучасні злочинні транснаціональні організації виходять за межі економічної злочинної діяльності, втручаються в політичні процеси, зазіхають на безпеку особистості, суспільства, держави, що в концентрованій формі можна спостерігати в сучасній Україні. Саме на теренах нашої держави корупція та політика, злочинність і економіка, національні інтереси та інтереси інших країн на території держави створили синтетичну глобальну модель транснаціональної злочинності, осмислення витоків і стану якої слід вважати актуальною проблемою. Подолати тіньову економіку неможливо лише тільки адміністративними заходами (контрольними функціями), тому політика детінізації має базуватися на принципі заохочування до ведення легального бізнесу та усуненні тих адміністративно-регуляторних бар'єрів, які стримують діяльність суб'єктів господарювання. З цією метою впродовж останніх років вживалися заходи за такими напрямками: покращення інвестиційного клімату, зниження фіскального та регуляторного тиску;

дерегуляція підприємницької діяльності й підтримка малого та середнього бізнесу; спрощення дозвільної системи у будівництві; реформування системи правосуддя, забезпечення прав власності та боротьба з корупцією.

Метою дисципліни «Фінансовий моніторинг» є розширення та поглиблення теоретичних та практичних знань студентів з питань моніторингу фінансових операцій, що здійснюються через фінансову систему України та не фінансовий сектор, запобігання втратам держави та суспільства від дій організованих груп і злочинних організацій, усунення будь-яких можливостей легалізації (відмивання) доходів, одержаних протиправним шляхом, що гальмують розвиток економіки, забезпечення економічної безпеки держави.

Структура курсу

Годи-ни (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 2	1.СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ	Знати Передумови виникнення і необхідність створення системи фінансового моніторингу в Україні. Фінансовий моніторинг у системі економічних категорій. Призначення державного фінансового моніторингу. Функції фінансового моніторингу, його види, форми і методи: класифікація, сутність, загальні характеристики.	Тести, питання для обговорення
4 / 2	2.ВІДМИВАННЯ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ: ПРИЧИНИ СВІТОВОЇ БОРОТЬБИ З ЦИМ ЯВИЩЕМ	Знати зміст відмивання протиправних доходів. Використання різних секторів економіки у відмиванні злочинних коштів та фінансуванні тероризму. Предикатні злочини. Роль тіншового сектору в легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом. Методики визначення обсягів економіки, що не спостерігається (тіншової економіки). Виробництво контрафакту. Теорії, що пояснюють причини тероризму. Види тероризму. Наслідки тероризму для населення та світової економіки.	Кросворди,тести, питання для обговорення
4 / 2	3.ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ	Розуміти значення інформації в системі фінансового моніторингу. Інформаційна система забезпечення проведення фінансового моніторингу. Завдання, структура, суб'єкти єдиної інформаційної системи фінансового моніторингу. Інформаційна взаємодія	Тести, питання

		<p>структурних підрозділів Служби фінансового моніторингу. Державне регулювання моніторингу фінансових операцій. Нормативно-правове забезпечення фінансового моніторингу. Правове регулювання системи контролю за легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом. Види фінансово-правових норм. Складові правової норми фінансового моніторингу. Імперативний та дисипативний метод нормування. Правовий статус суб'єктів фінансового моніторингу. Практична взаємодія суб'єктів фінансового моніторингу, міжвідомче співробітництво.</p>	
2 / 1	<p>4.МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ</p>	<p>Розуміти значення міжнародного співробітництва у сфері протидії легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму.FATF – завдання та повноваження. MONEYVAL та Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму. Міжнародні організації та установи: організаційно-процедурні аспекти.</p>	<p>Кейси, актуальні питання теорії і практики</p>
2 / 1	<p>5.ЗАВДАННЯ, ОБОВ'ЯЗКИ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ</p>	<p>Знати перелік суб'єктів фінансового моніторингу в Україні: суб'єкти державного та первинного моніторингу. Завдання, обов'язки, відповідальність цих суб'єктів. Порядок необхідних та можливих дій за операціями з клієнтам з високим ризиком.</p>	<p>Кейси</p>
2 / 1	<p>6. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ</p>	<p>Знати стандарти FATF. Конвенція і Комітет Ради Європи. Стандарти ООН. Директиви ЄС. Принципи Вольфсберзької групи. Документи Базельського комітету. Документи Егмонтської групи. Стандарти інших світових груп та організацій. Міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Світовий досвід боротьби з відмиванням кримінальних доходів і</p>	<p>Тести, питання</p>

		фінансуванням тероризму.	
2/1	7.ТИПОЛОГІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ ДЛЯ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ	Знати типові схеми відмивання коштів, набутих протиправним шляхом, та механізми їх виявлення. Використання готівки у схемах відмивання злочинних доходів. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних протиправним шляхом, через небанківські фінансові установи із залученням коштів та інших активів громадян. Розуміти типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, через ринок нерухомого майна. Типології легалізації (відмивання) доходів, одержаних в результаті здійснення фінансових операцій з неліквідними цінними паперами. Використання електронних грошових переказів з метою відмивання коштів. Використання некомерційних організацій з метою відмивання коштів.	Тести, питання
2/1	8.БОРОТЬБА З ВІДМИВАННЯМ ГРОШЕЙ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	Знати особливості фінансових операцій банків, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Права та обов'язки банків як суб'єктів первинного фінансового моніторингу банках. Відповідальність банків за порушення законодавства у сфері протидії відмиванню грошей та фінансування тероризму	Дискусійні питання
2/1	9.ФІНАСОВИЙ МОНІТОРИНГ СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ	Знати зміст поняття «фінансові розслідування». Інформаційне забезпечення фінансового розслідування. Схема забезпечення ресурсами процесу фінансового розслідування. Підстави проведення фінансового розслідування.	Кросворди,тести, питання для обговорення
2/1	10.ЗАХОДИ ВПЛИВУ, ЩОДО ПОРУШНИКІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ПИТАНЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ	Знати нормативно-правове забезпечення заходів впливу. Обмеження, зупинення чи припинення проведення окремих видів здійснюваних банком операцій з високим рівнем ризику. Накладання штрафів на банки. Накладання штрафів на посадових осіб. Відсторонення посадової особи банку від	Питання для обговорення

		посади. Тимчасове відсторонення посадової особи банку від посади. Відкликання банківської ліцензії. Обмеження, тимчасове припинення дії чи анулювання ліцензії або іншого спеціального дозволу на право провадження певних видів діяльності.	
2/1	11.СИСТЕМА ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ, ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	Розуміти призначення та основні завдання фінансового контролю в сфері запобігання фінансування тероризму. Інформаційні джерела про осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю. Особливості застосування переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (згідно з даними Держфінмоніторингу).	Тести, питання

**Літературні джерела:
Основна**

1. Фінансова розвідка України: 20 років розвитку та звершень. Державна служба фінансового моніторингу, 2022 р.
<https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/20rokiv/2201041816rokivFinMonitoringspreedSmallFileSize.pdf>
2. Посібник щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин), 2021.
[URL:https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20\(National%20Studies,%20Guidances%20etc\)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20M](https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20(National%20Studies,%20Guidances%20etc)/UKR_FINANCIAL%20INVESTIGATIONS%20M).
3. Внукова Н. М. Управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Видво НаУОА, березень 2018. № 8(36). С. 64–68.
4. Колодізев О.М. Систематизація практичних рекомендацій щодо пошуку моделей оцінки, контролю та ефективного управління ризиками для забезпечення протидії легалізації «брудних коштів». [Управління стійким розвитком економіки: теоретичні і практичні аспекти]: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В.В. Харків: Видавництво Іванченка І.С. 2018.
5. Москаленко Н.В. Теоретичні аспекти запровадження комплаєнсконтролю в Україні. Економічний вісник серія: фінанси, облік, оподаткування. УДФСУ. 2018. Вип. №2. С. 106-113

6. Карапетян О. Білінський В. Злочинні технології збагачення з використанням криптовалют та особливості їх розслідування. Актуальні проблеми правознавства. 2018. Вип. 2. С. 115-120.
7. Москаленко Н.В. Теоретичні аспекти запровадження комплексного контролю в Україні. Економічний вісник серія: фінанси, облік, оподаткування. УДФСУ. 2018. Вип. №2. С. 106-113.
8. Москалюк Н.Б., Карапетян О.М., Падалка А.М. Фінансова розвідка України в протидії легалізації протиправних доходів. Європейський простір Випуск 1. 2022 р.
9. Карапетян О.М., Будник Л.А., Метельський І.Д. Кіберзлочини: типології, фінансова розвідка, використання спеціальних знань. Актуальні проблеми правознавства. 2022. Вип. 3. С. 115-120.
10. Karapetian O., Kuchmii T. Financial monitoring as a tool for economic security. Aktual Aspekt of development in the context of globalization: the IX th International scientific and practical conference, march 23-24, 2020. Florence, Italy 2020. 279 p. 2020, p. 83-85.

Додаткова

1. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 403
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6. 11. 2019 р. № № 361-IX URL:<http://www.golos.com.ua/article/325869>.
3. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 1124 IV. Офіційний вісник України. 2016. № 35. С. 157.
4. Typological reports EAG URL: http://www.eurasiangroup.org/typology_reports.php.
5. Global Financial Integrity works to curtail illicit financial flows by producing groundbreaking research, promoting pragmatic policy solutions, and advising governments. URL: <http://www.gfintegrity.org/> 226. Khalin O. Need for legislative Changts in the Mechanism of Ensuring the Effectiveness of the Investigation of Legalization of Proceeds from Crime. Віче. 2016. № 5–6 (409–410). С. 44–46.
6. Jillian R. Yarbrough. The Science of Deception Detection: A Literature and Policy Review on Police Ability to Detect Lies. Journal of Criminal Justice and Law. 2020. № 2. Vol. 3. URL: <https://jcjl.pubpub.org/pub/v3-i2-yarbrough-police-detect-lies/release/1>

7. Chepeliuk H. Financial security of the bank: management and influence factors. Фінансовий простір. 2018. № 4. С. 60-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_4_9
8. Coughlan T. The use of open data as a material for learning. Education Tech Research Dev. 2020. № 68. P. 383-411. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-019-09706-y#citeas>
9. Стратегія розвитку України — 2020. Офіційний веб- портал Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua>
10. FATF report "Money laundering through physical cash transfers" 2018. URL: <http://www.fatfgafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-through>.
11. Звіт з проведення національної оцінки ризиків у 2019 році URL: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_
12. Річний звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2021 р. URL:http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20190411/zvit_2020_ukr.pdf
13. Основні показники діяльності банків. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
14. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <http://nfp.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Базельського комітету. URL: <http://www.bis.org/> Офіційний сайт Євразійської групи з протидії легалізації злочинних доходів і фінансуванню тероризму (ЄАГ). – Режим доступу: <http://www.eurasiangroup.org/ru/>
17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
18. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
19. Офіційний сайт FATF. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	10
Модуль 1 (теми 1-3) – мозковий штурм, ментальні карти	20
Модуль 2 (теми 1-6) – обговорення кейсів	40
Модуль 3 – завдання, кейси	30

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом